

Emlékezés Bálint Sándorra

A munkásmozgalom hűségesei közül a harcokba, Bálint Sándor 1907. március 16-án született Makón. Szülei hagyományok voltak, ezért korán, még gyermekkorában megismerkedett ezzel a nehéz paraszti munkával, melyet a városban oly sokan szorgalmasan végeztek.

Egészen fiatalon került a makói téglagyárba, ahol fizikai munkásként dolgozott 1923-tól 1930-ig. Eközben nem szakadt el a szülői házból megismert paraszti munkától sem, mivel a 20-as években bérelt földek hagyományozásukkal is foglalkozott. Ez elégedéssel foglalkozott, mert nem helyben, hanem Hódmezővásárhelyen. Kükébházán és Mezőhegyesen, vagyis lakóhelyétől távoli területeken bérelte a földet: ott a makóihoz kevesebb bérleti díjat kértek tőle.

Szüleivel együtt a jugoszláviai Mokrinban is vállalkozott a hagyományok megőrzésére. Ott ismerkedett meg, majd házasságot kötött 1926-ban feleségével. Ezután hazaköltöztek Magyarországra, mivel magyar állampolgárságukat mindvégig megtartották.

Egy ideig kúbioként dolgozott a helybeli Ármenszítő Társulatnál. A munkásmozgalomba is Makón kapcsolódott be, amikor 1930-ban tagja lett a Szociáldemokrata Párt helyi szervezetének és a „Petőfi” dalárdának.

A Szociáldemokrata Párt tagjaként kulturális és politikai rendezvényeken, gyűléseken és felolvasó esteken vett részt. Az ipari munká-

sok és a hagyományok között harcolták meg. — Bojtos Jánossal, Farkas Imrével — és másokkal terjesztette a marxista-leninista eszméket, és szervezte egy igazságosabb társadalmi rendszerért vívott harcokat.

A II. világháború éveiben több alkalommal, például 1941-ben, 1942-ben és 1944-ben is behívták katonai szolgálatra. A fronton, Voronyezsnél is megpróbált az értelmetlen és céltalan háború ellen fellépni, tiltakozni, emiatt letartóztatták és megkínálták. Nehéz helyzetbe került a családja, felesége és három gyermeke a háború alatt. A család fő hiányzó kerését felesége áldozatos és verejtékes munkájával próbálta pótolni.

Újvidékre 1944 nyarán hívták be katonának, de szembenállása az imperialista célokat szolgáló háborúval hamar nyilvánvalóvá lett, és 1944. szeptember 23-án — miután megszökött a hadsereg kötelékéből — visszatért Makóra.

Hazatérése után feleségével együtt azonnal bekapcsolódtak az újjászerveződött kommunista mozgalomba, és a hagyományok megőrzését és folytatását mellett jelentős szerepet vállaltak a város új alapokon szerveződő társadalmi életének megújításában.

A népi demokratikus célokat szolgáló rendőrségen is dolgozott 1945-ben rövid ideig, majd családjával együtt Mezőhegyesre került, ahol a földosztás során 8 hold juttatott földön kezdtek el gazdálkodni. Mint hagyományteremtő szak-

mailag is elismert tevékenységet fejtett ki. Többek között ezért esett rá a választás 1949-ben, amikor is szakiskolára küldték Mosonmagyaróvárra, hogy továbbképezze magát.

A Mezőhegyesi Állami Gazdaságban 1950-től 1955-ig kerületvezetőként dolgozott, majd 1956 tavaszán Csanádpalotára került mezőgazdászknak. Eközben rövidebb ideig — Szentesen — Pankóti Állami Gazdaságban is dolgozott.

Az ellenforradalom idején fegyvert fogott a szocialista társadalmi rend védelmében, és hosszú időn át aktív munkásorként tevékenykedett.

Mozgalmass és harcos életútjának során nem törődött egészségével. Viszonylag korán megsejnylette a viharos fordulatokat. 1957-ben nyugdíjazták, de azért dolgozott, amennyiben egészségi állapota megengedte.

Súlyos betegség után 1972-ben halt meg. Szocialista államunk a munkásmozgalom szolgálatában eltöltött életútját és helytállását több magas kitüntetéssel elismerte és jutalmazta. Így többek között megkapta a Szocialista Hazáért Erdemrendet, a Munkás-Paraszt Hatalomért Erdemrendet, az Árvízvédelemért Emlékéremet és több jubileumi szolgálati érdeméremet.

Bálint Sándor sírjánál, a makói újvárosi temetőben szívetelenséggel 75. évfordulójára tiszteletére ma, kedden délután 11 órakor koszorúzási ünnepségre kerül sor.

B. L.

Nem kell mindig filmsorozat

Mármint nem kéne. A tévében. Persze mégis van, miért is ne lenne? Aki nem tudja, jól jegyezze meg: kaviár, az nem kell mindig. Szó, mi szó, jó is volt azért, hogy ilyen alaposan, tíz istenadta-(verte) héten át minden kedden este a szánkba rágták e fontos figyelemztetőt, mert például én, bevallom, máskülönbén megdöglöklenék a kaviárért, feltehetően ezer és ezer nézőtársammal egyetemben. Ugy-hogy épp ideje volt, hogy a falánk, fegyelmetlen népségre egy filmsorozat, ha nem is túl logikus, de erőteljesen rádörrenjen többször egymás után, ahogy a jó szülő is teszi, miszerint nem és nem, NEM KELL MIN-DIG KAVIÁR.

Mielőtt a pákosztos, rossz gyerekekhez hasonlóvá válnánk, aki az ilyen figyelemztetésre dühöd a daccal ordibálni kezdi: de igen, igenis kell, akarom! — gyorsan meg kell nyugtatni a tévésorozat-őrület (*Oneidnüket* meg az árvizet egyelőre megúsztuk, a jótékony anyagcsere révén a kaviár is távozott — mátlól viszont már itt a *Buddenbrook-ház*) tartós betegségében szenvedő illetékeseket: teljesen igazuk volt. Belátjuk. Jó két és fél hónapon át nagybánsan ismételtgett intésük bevélt. Megjavultunk. Hallgatunk a jó szóra, a képzelt, intő mutatóujj nemhiába emelkedett képernyős Damoklész-kardként hétről hétre a fejünk fölé: valóban nem kell kaviár. Nem, nem, az istennek sem. Nálam ne lássák!

Sajnos — láttuk. Láttuk. Nagyon sokan. Kezdetben hiú reményekkel eltelten: ha már a balsors és a műsorpolitika úgy akarta, hogy a kedd estét, a hétvégi műsorpinget követő hétfő után hön várt kedd estét a filmsorozatoknak kell szentelni, üsse kő, hátha érdemes lesz, hiszen köztudomású, megjön a kedve, ha vár a keddre. Vigasz: legalább keddtől-keddig mindig más... Akkor viszont: ugyanaz, kitarthatóan. Harmadrangú alkalandfilm-sorozat, álfeszültségekkel és pszeudo-szexuális elemek sorozatával, no meg a szívdöglesztő főhősrel, aki-ről ugyan nem tudni, valójában mitől is olyan zseniális hírszerző (talán mert a profik olyan szerlissek, hogy az már az elmekörten tárgykörbe tartozik), viszont szabad idejében kiskanállal veri le magáról a jobbnál jobb

nőket, és kikapesolódás gyanánt észveszejtő gyakorisággal főzőcskézik.

Apropó, főzőcske — de még csak nem is okosan. Hiszen mesterkél. Szellemtelen. Olykor rettenetesen unalmas, olykor idegesítően melodramatikus, legtöbbször egyszerűen csak hiteltelen. A sajna legdivatosabb, fel-színes álhistorizmus negédes jellegtelensége borítja be az egészét, Estrella Rodriguezsel, Chantallal meg a többiekkel együtt. (A sorozat riasztóan rosszul „elvart” befejezését már ne is említ-sük.) Azon túl, hogy az egész ország Lőszőrnagynak, sőt egy másik magánhangzó megváltoztatásával még más-nak is nevezte (igen stílusosan) a német elhárítás tökhülye, és imígyen persze mindig átejtett tisztjét — csak Thomas Lieven dalíán hazug férfiasága és elegancijája szolgálhatott szellemi-lelki épülésünkre eme 550 perc alatt. Ami azért iszonyúan sok, valljuk be őszintén. Ötszázötvenszer kaviár még a legnagyobb

inyencnek is garantált szó-dabikarbóna-kurát jelent, s még nem is említettük a pezsgőt, ami herci mődon dukál a kaviárhoz.

Egyszóval: nem kell mindig filmsorozat. Vagyis nem kéne. Mégis van. Thomas Lievennel már az NSZK-ból folytatott interurbán beszél-géstét a Magyar Rádió ri-portere, bejelentvén a ra-jongók millióinak: Templar, Kloss kapitány, Stirlitz és a többiek mítoszutóda május-ban előreláthatólag Magyar-országra látogat. Üdvözlésül pár sor:

Kedves Thomas Lieven! Nekem legjobban a filmsorozata minden darabját le-záró kiszólása tetszett: „ha én egyszer ezt a klubban elmesélem!” Cinkosságot, meghittséget fedeztem föl benne. A klubban és másutt élményeinket szeretneinknek elmesélni jó. És már előze-szeren jó tudni: ha én egy-szer ezt a klubban elmesé-lem! Mesélje csak el nyu-godtan. A kutyá sem fogja elhinni.

Domonkos László

Riporterjelöltek találtattak

Befejeződött a televízió újabb nagy vetélkedősorozata, az újabb *Riporter keresetlek*. Hogy verseny volt-e vagy játék, a nézők nemigen tudták eldönteni. Vetélkedőnek túljátékos volt, játéknak túlzottan nagy a tét. *Tízennyolcan kerültek kamera elé* az elmúlt hetekben, közülük négyen vívták a döntőt vasárnap, két fordulóban.

Az utolsó forduló bizonyított legpregnansabban, mennyire veszélyes egy ilyen fajta játékot komolyan venni. Kiderült ugyanis, hogy az egyik résztvevő, aki az előző forduló során meglehetősen elfogódottan szerepelt — bár a figyelmes néző számára is kiderült felkészültsége, személyiségének tartózkodó, s mégis megnyerő jellemzője — a végső erőpróbára nemcsak hogy fölénytel a feladatokhoz, de szinte mindenki számára egyértelműen bizonyította, hogy ennek a versengésnek ő az abszolút nyertese. Neve *Lékó Sándor*. Annak ellené-

re merem ezt mondani, hogy az Arany mikrofont végül is nem ő, hanem egy nálánál magabiztosabb, de tartalmában kevésbé meggyőző *Ács Zoltán* nyerte.

Pomezvánszky György, a sorozat szerkesztője igyekezett a verseny során bemutatni mindazt a szerteágazó feladatort, ami a majdani riporterek munkáját jelenti. Sajnos, épp a végére fogyott ki ötletekből, s lett a döntő unalmas, különösen a Skála-Zsibi riportjait és az öninterjúk színész gyakorlati lettek falsok.

A zsűriből *Horváth Ádám* volt a legszimpatikusabb, aki nem akart sem tudós, sem riporterbába, sem haver lenni. Okos és megszívlelé-re méltó megjegyzései nemcsak a győzteseknek és a többi riporterek jelöltek hasznos utáralók, de a tévézők százezreinek is. Riporterek kerestettek — *riporterjelöltek találtattak*. Jövőkük — az a bizonyos marsallbot — tarisznyájukban van.

T. L.

Bernáth Aurél és Szeged

A kétszeres Kossuth-díjas (1948, 1970) festőművész halálával fájdalmas veszteség érte kulturális életünket. Bernáth Aurél nemcsak festő, hanem főiskolai tanár, folyóirat-szerkesztő, sőt olyan tollú szépíró is volt, akit számon tart a magyar irodalmi lexikon. Emlékezésünkben életének szegedi vonatkozásait eleveintjük föl.

Tízennégy éves volt, épp-hogy letudta a keszthelyi gimnázium negyedik osztályát (1909), amikor meglátott egy hirdményt: A jóró a *villamososság!* Nyomban elhatározta, hogy beiratkozik a szegedi felsőipariskolába. Apja érdeklődésére az iskola közölte, hogy előképzettség nélkül senkit sem vesznek föl. Bernáth Aurél órásipari tanulóként próbálta megszerezni a kellő gyakorlatot, és 1910 nyarán ismét csak Szegeden próbálkozott. Atyja kíséretében, a fölvetélt előt-ti napon érkezett Szegedre. Amint *Igy éltünk Pannóniában* című memoárkötetében (1956) írja, az eredmény siralmas volt. További előtanulmányokat javasoltak, és apja nyomban be is adta az egyik szegedi vasgyárba fizetés nélkül — inasnak. A Bohn-internátusban lakott, a mai postaigazgatóság Lenin körúti öreg épületében. Szállására úgy emlékezett vissza, hogy annak udvarát, mint egy olasz klastrom *kerengőjét*, épületek zárták körül. *Odanyúltak a tanulószobák, az ebédlő és a konyha ablakai.*

Az embert és ruhát szagató nehéz fizikai munkát hamar otthagytá, inkább sétáltatott a városban. Amikor az egyik kirakatban meglátott egy bronzszobrot, belehasított a fölsimerés: milyen csodálatos dolog lehet ilyes-mit készíteni... Milyen jó érzés lehet, amint a hüvelykujj mintázó mozdulata végigsimítja az agyagot...

Hamarosan fölfedezte magának a közművelődési palotát. Pélvé nyitott be a Szmogolyi-könyvtár akkor még földszinti olvasótermébe, majd megnézte a múzeumban a képeket és a szobrokat. *Úgy álltam ott — írja —, mint amikor valaki hosszú éhezés után egyszerűen falja és izleli az ételt.* Stollár Béla utcai lakásán, 1977. december 8-án többször is mondott erről: *Szegeden voltam először múzeumban, ott láttam először képeket. Olyan hatással voltak rám, hogy rögtön megéreztem a képek és a köztem leendő kapcsolatot. Akkor éreztem először, hogy festő leszek.*

Nem sokáig élvezte az édes semmittevést, mert apja Szegedre jött, és beirat-ta a Tisza-parti felsőkereskedelmi iskolába. Nem végzte el a tanévet, 1911 tavaszától Kaposvárott folytatta kereskedelmi tanulmányait.

Utak Pannóniából című kötetében (1960) leírja, hogy 1915-ben, Nagybányára érkezésekor hogyan ismerkedett meg Parobek Alajossal. Bernáth Aurél szerint a szegedi piktor *hivatalnoktípus*

volt, aki a megérkezés után gondosan leveti kabátját, munkaruhát vesz, szemet hegyez, szemüveget töröl, s csak aztán pillant figyelemmel a modellre.

Négy évvel ezelőtt Bernáth Aurél újból Szegedre látogatott. *Igy éltünk Pannóniában* című könyvének a kéziratát csak úgy adta ki a kezéből, hogy az egykori kisdíák emlékeit a helyszínen ellenőrizte. Tudtommal ekkor járt utoljára városunkban.

1975-ben *A Somoogy megyei képtár remekéi Szegeden* című kiállítás megnyitására vállalkozott. Betegsége, nyolc évvel ezelőtt súlyos nem engedte, hogy ifjú-sága városába látogasson. Beszé-dét Bakay Kornél kaposvári múzeumigazgató olvasta föl. A művész halálával és megilletődöttséggel emlékezett ekkor is a régi szegedi képtárra, melyet majd minden vasárnap meglepett.

Bernáth Aurél nem rendezett önálló kiállítást Szegeden, képeit csak a nyári tárlatokon láthatuk. Ezzel emlékkiállításom bemutat-hatnánk útját a szegedi értől — az óceánig.

Apró Ferenc

Új bélyegek

Új bélyegeket jelentet meg a Magyar Posta március 24-én. Az Éviördülők, események '82 sorozat keretében a korszerű tudományos bakteriológia egyik megalapítója, Róbert Koch tiszteletére 2 forint névértékű bélyeget hoznak forgalomba abból az alkalomból, hogy száz évvel ezelőtt fedezte fel a tbc kórokozóját. A bélyeget Varga Pál grafikusművész terve alapján készítették.

Ugyancsak a sorozat tagja lesz az Alpári Gyula újságíró — a magyar és a nemzetközi munkásmozgalom kiemelkedő harcosa — születésének 100. évfordulójára emlékeztető 2 forint névértékű bélyeg, melyet Vagyóczy Károly grafikusművész terve alapján a Pénzjegynyomdában készítettek. Mindkét bélyeget első napi bélyegzővel látják el a kijelölt postahivatalokban, a megjelenés napján.

Szigethalom ostroma

Ha Paracelsus hallhatta volna a 168 óra legutóbbi adását, bizonyára sűrű bólogatásokkal reagál. Az élet forgandó, ám vannak benne korok az változatlanságok, gondolta volna a hírdhéd mester. Mit sem számít ugyanis, hogy Kréta-szigetért régésrög kizárhat, az örökfiatalosság forrása, s hajdani alkímisták rejtői ma már múzeumokban porosodnak, ha porosodnak; ha a bölcsék kövében nem is, de a csodavétő elixírekben ma is hisz az emberiség. Mi több; ezek megszerzéséért mindenre képesek. Legutóbb Irregularis hadsereg vette ostrom alá Szigethalmon Nedeczki Jenőné házát. A többnemzeti-ségű had parancsnoka, Kacsas tábornagy ugyanis elhírszletzte: a Patientia elnevezésű hajserkentő idős feltalálója meglelte az abszolút univerzális csodabalszámot, mely egyaránt használ mindenre, s ugyanakkor mindennek az ellenkezőjére is.

Szinyai Jenő rövid haditudósításából a következőket tudtuk meg: 1. Idősebb hölgy hallott egy hatvanéves

nőről, aki miután arára kente a varázkencét, harmincszendős lett, s rögvest válogatni kezdett királyi kérésekben. 2. Meghatározhatatlan korú férfi annak reményében állt be az ostromlók közé, hogy merev lába ismét rugékony legyen. (Csak megjegyzem, úgy lát-szik, a regrutaélet is szimpatikus, ha remél tőle valamit az ember), 3. Többen azért mentek Szigethalomra, mert azt hallották, hogy hallaniuk kellett volna valamit.

Dum spiro, spero.

Az ostrom heteiken át tartott. Csak az vetett úgy-ahogy véget a csatározásnak, hogy Margit néni, a feltaláló nem bírván a buzgó haddal ágynak esett súlyos kimerüléskből kifolyólag. Az sem adott már új erőt neki, hogy Szigethalom megajánlotta: teret neveznek el róla.

Egyelőre, ha nem is béke, de legalább fegyverszünet van a községben. Használjuk ki ezt a rövid időt, hogy elmondjuk az igazságot,

Margit néni ismét feltalált valami jó dolgot, szakszóval — azt hiszem — az ilyesmit hidratáló krémnek nevezik, s általa, segítségével ismét víz kerül a bőr pórusaiba, mitől is az rugalmasabb, bársonyosabb lesz. A szert már gyártja a debreceni Biogal gyógyszergyár, karácsonyra már kapni is lehet majd az üzletekben.

Ennyi. Mindezt persze szellemes, frappáns tálalásban hallottam, amolyan százhatvanlócra-stílus-ban.

Volt ebben a műsorban egy másik szenzációs riport is. Cirkuszi cirkuszokról. És volt egy harmadik is a páragrafusok, szabályok, valamint a tények viszályáról. Az is tetszett. Nem tetszett viszont egy apróság. A műsorvezető — úgy tűnt — meg szeretné gyökerzetetni a könnyebben az eddig inkább csak a sportnyelvől ismert papírforma szót. Remélem nincs sok esélye rá, legalábbis a papírforma szerint.

P. F.